BANKARSKO POSLOVANJE I PLATNI PROMET

1. Dobro organizovan finansijski i bankarski sektor i njihovo funkcionisanje diprinosi:
   1) Povećanje stope nacionale štednje
   2) Brža koncentracija i centralizacija kapitala
   3) Veća efikasnost korišćenja kapitala
   4) Veća stabilnost finansijskog sektora
   5) Povećanje opšte stope privrednog rasta
   6) Optimalna alokacija resursa u postupku finansiranja privrede

2. Posmatrano sa mikroekonomskog stanovišta osnovna masa finansijskog potencijala se obezbeđuje na osnovu povećanja depozitnog potencijala, dok se osnovna masa plasmana odnosi na kredite.

3. Načelo poslovnosti mora da uvaži sledeće:
   a) Samostalnost i objektivnost u donošenju odluka
   b) Elemente stalne cirkulacije sredstava
   c) Poslovno predviđanje

4. Konkurencija u bankarstvu se razvija kroz nužni proces diferenciranja banaka preko osnovnih indikatora posebno vezanih za likvidnost, efikasnost i profitabilnost banaka.

5. Deregulacija predstavlja promenu kamatnih stopa.

6. Konkurencija i koncentracija bankarstva i bankarskih institucija u svim privredama u razvoju odvija se u više pravaca:
   1) Bolja organizacija i upravljanje tržištem
   2) Nagli porast novca u bankama
   3) Brz razvoj tehnološke infrastrukture
   4) Povezivanje proizvođača i finansijera
   5) Razvojna povezanost sfere novca, kapitala i proizvodne sfere
   6) Harmonizacija regulative u bankarstvu

7. Investicione banke se razlikuju od komercijalnih banaka u tome što su aktivnosti odobravanja namenskih kredita i prikupljanje depozita isključene. Kod tipičnih komercijalnih banaka dati krediti su osnovni oblik aktive banke.

8. Osnovne funkcije finansijskih sistema, a u sklopu njega banke su:
   a) Mobilizacija i koncentracija štednje svih transaktora (učesnika) koji imaju veći dohodak od potrošnje
   b) Efikasna alokacija štenje po sektorima

9. Glavni proizvod komercijalnog bankarstva u osnovi može se svrstati u dve grupe:
   1) Depozitne ugovore kod kojih se banka nalazi u ulozi dužnika
   2) Kreditne ugovore kod kojih se banka nalazi u ulozi poverioca

10. Pod investicionim bankarstvom po pravilu podrazumeva se nekoliko tipova usluga:
   a) Posredovanje u kupoprodaji HOV (bankarski poslovi)
   b) Kupovina i prodaja HOV za svoj račun (dilerskii poslovi)
   c) Organizovanje izdavanja HOV bez agent emisije i sa obavezom otkupa neposrednih HOV (nepokroviteljstvo nad emisijom)
   d) Upravljanje investicijama u ime i za račun nalogodavca

11. Najznačajnije pozicije prihoda bilansa uspeha banaka su:
   - Prihodi od kamata
   - Prihodi naknada i provizija
   - Dobitak po osnovu prodaje HOV
   - Prihodi od kursnih razlika
   - Prihodi promene vrednosti imovine i obaveza

12. Najznačajnije pozicije rashoda bilansa uspeha banaka su:
   - Rashodi kamata
   - Rashodi naknada i prozizija
   - Gubitak po osnovu prodaje HOV
   - Rashodi kursnih razlika
   - Rashodi promene vrednosti imovine i obaveza
   - Rashodi indirektnih otpisa plasmana
   - Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi
   - Troškovi amortizacije

13. Najznačajnije pozicije u aktivi su:
   - Gotovina i gotovinski ekvivalenti
   - Opozivi depoziti i krediti
   - Dati krediti i depoziti
   - HOV

14. Ukupnu pasivu banke čine obaveze i kapital banke. U obaveze banke uključuju se različite pozicije, ali najznačajnije govore o postojanju finansijskih ugovora u kojima se banka pojavljuje kao dužnik, tu ubrajamo primljeni kapital, obaveze po osnovu HOV, transakcione i slične depozite.

15. Poslovi koji se vode u vanbilansnoj evidenciji, banke su dužne da izdvajaju u nekoliko kategorija:
   - Poslovi u ime i za račun trećeg lica
   - Garancije i ostale preuzete obaveze
   - Poslovi sa finansijskim derivatima
   - Druga vanbilansna evidencija

16. Izveštaj bilansa stanja banke daje nam informaciju o tome na koji način banka pribavlja i koristi sredstva. Ima tri ključne celine: aktivu, obaveze i kapital.

17. Izveštaj propisan za banke u RS sadrži tri delatnosti:
   1) Pregled tokova gotovine iz poslovnih aktivnosti
   2) Pregled tokova gotovine iz investicionih aktivnosti
   3) Pregled tokova gotovine iz finansijskih aktivnosti

18. U pasivi bilansa stanja nalaze se obaveze i kapital banke. Najznačajniji oblik finansijskih obaveza banke su novčani depoziti. Depoziti su dinarsko ili devizno potraživanje prema banci koje proizilazi iz štednje bankarskog tekućeg računa ili drugih novčanih računa na osnovu kojih nastaje zakonska ili ugovorna obaveza banke na povraćaj sredstava.

19. U bankarskoj praksi postoje više vrsta depozita:
   1) Depoziti po viđenju
   2) Štedni depoziti
   3) Oročeni depoziti

20. Banke sredstva sa kreditnog tržišta pozajmljuju iz dva osnovna razloga:
   1) Radi odbrane likvidnosti
   2) Radi povraćaja kreditnog i finansijskog potencijala

21. Osim centralne banke, kao kreditor banke može se pojaviti i druga banka ili specijalizovana kreditna razvojna organizacija. U bankarskoj teoriji se naglašava da kapital pored funkcije finansiranja ima i sledeće funkcije:
   - Zaštita depozita
   - Pokriće neočekivanih gubitaka
   - Regulacija

22. Vrednost osiguranja depozita zavisi od:
   1) Efikasnosti i kontrole (revizija stanja)
   2) Sposobnosti i spremnosti da se cena osiguranja prilagodi riziku
   3) Spremnosti da se banka likvidira

23. Ukupna aktiva banke podeljena je na nekoliko kategorija:
   - Primarni izvori likvidnosti
   - Sekundarni izvori likvidnosti
   - Krediti
   - Investicione HOV

24. Kreditni rizik je rizik koji dovodi u pitanje finansijsku likvidnost banke zbog nemogućnosti naplate kredita.

25. Kamatni rizik je rizik koji dovodi u pitanje finansijsku likvidnost banke zbog promene kamatnih stopa.

26. Devizni rizik je finansijski rizik koji dovodi u pitanje likvidnost banke promenom deviznog kursa.

27. Operativni rizik je rizik kojim se dovodi u pitanje likvidnost banke koji se dešava usled grešaka zaposlenih.

28. Ugovorom o kreditu banka se obavezuje da korisniku kredita stavi na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava na određeno ili neodređeno vreme sa nekom određenom namenom ili bez namene, a korisnik se obavezuje da banci plaća ugovorenu kamatu i dobijeni iznos glavnice vrati na način kako je i utvrđšeno ugovorom.

29. Ugovor o kreditu obuhvata sledeće:
- Iznos glavnice
- Rok dospeća
- Kamatne stope
- Uslov korišćenja kredita

30. Vrste kreditnih aranžmana:
- Kredit po tekućem računu
- Kredit sa opcijom obnavljanja
- Kredit na osnovu otkupa HOV
- Kredit po osnovu drugih bankarskih poslova (garancije)

31. Kreditna linija podrazumeva kreditni aranžman, tj. prenos sredstava sa računa banke na račun zajma primaoca u momentu sklapanja aranžmana.

32. Krediti po osnovu HOV realizuju se direktnim zaduživanjem računa klijenta i otkupa HOV.

33. Na kreditni rizik ključno učestvuju faktori:
1) Verovatnoća otkaza
2) Izloženost otkazu
3) Iznos gubitka usled otkaza

34. Postupci za (ograničavanja) ublažavanje kreditnog rizika:
1) Jedan broj tehnika je namenjen smanjenju (odabir kreditnih zahteva)
2) Vrlo često korišćen metod je ugovaranje hipoteke
3) Zaštita kroz ugovore

35. Obim kreditnog plasmana po svakom klijentu je elemenat kreditne politike. Banke po pravilu za svaku vrstu kredita u aktima poslovne politike definišu kriterijum koji će koristiti u definisanju obima kredita.

36. U bankarskoj praksi postoje nekoliko tipova ili instrumenata za obezbeđenje uredne naplate:
1) Zalaganje realne imovine
2) Zalaganje HOV i druge finansijske imovine
3) Garanacijama i kreditnim osiguranjima

37. Po propisima NBS banke su dužne da sva sredstva obezbeđenja klasifikuju u dve kategorije:
   1) Prvoklasna sredstva obezbeđenja (realna imovina)
   2) Adekvatna sredstva obezbeđenja
      a) Zalog na zlatu i drugim plemenitim metalima, gotovinski depoziti, osiguranje potraživanja i bezuslovne garancije sigurnog garanta plativog na prvi poziv
      b) Hipoteka na nepokretnosti i jemstvo (da bi se jemstvo smatralo adekvatnim sredstvom obezbeđenja potrebno je da postoji finansijska spremnost i sposobnost jemca da garantuje izvšenje potraživanja dužnika kao i neopoziva i bezuslovna garancija pravnog lica plativog na prvi poziv)

38. Indikatori poslovne efikasnoti, tj. aktivnosti su:
   1) Koeficijent obrta ukupnih poslovnih sredstva
   2) Koeficijent obrta potraživanja od kupaca
   3) Koeficijent obrta zaliha gotovih proizvoda

39. Likvidnost zajmotražioca procenjuje se na bazi tri indikatora:
   1) Učešće tekuće aktive
   2) Učešće finansijske aktive
   3) Učešće gotovine i kratkoročnih obaveza preduzeća

40. Finansijska likvidnost je koeficijent učešća kratkoročne finansijske aktive i kratkoročnih obaveza koja se još naziva brzi test likvidnosti, a u domaćoj literaturi je redukovani indikator likvidnosti. Novčana likvidnost je odnos novčane aktive i kratkoročnih obaveza.

41. Suština Du Pont modela analize profitabilnosti je razlaganje profitabilnosti na činioce kojima se lakše definišu faktori koji utiču na profitabilnost. Javlja se u obliku ROA*EM, pri čemu ROA označava stopu prinosa ukupne aktive poslovnih sredstava, ROE stopa prinosa na sopstvena sredstva (kapital), dok je EM akcijski multiplikator.

42. Ako eksplicitno definišemo navedene koeficijente formulom ona bi imala sledeći oblik:

$$\frac{Neto\ dobit}{Sopstvena\ sredstva} = \frac{Neto\ dobit}{Poslovna\ sredstva} * \frac{Poslovna\ sredstva}{Sopstvena\ sredstva}$$

43. Kritično niskim nivoom likvidnosti smatraju se vrednosti koeficijenata niže od vrednosti utvrđenih granica, a to su:
   a) Vrednost niža od 0.8 za bilo koji radni dan pojedinačno
   b) Vrednost niža od 0.9 u periodu dužem od 3 uzastopna radna dana
   c) Vrednost niža od 1 na mesečnom nivou kada se mesečni indikator dobija kao aritmetička sredina koeficijenata dnevne likvidnosti

44. Utvđivanje stvarnog stanja u bankama svodi se na:
   1) Identifikovanje problema banaka
   2) Utvrđivanje stvarne visine gubitka
   3) Utvrđivanje mogućih priliva i odliva sredstava
   4) Utvrđivanje stvarne strukture sredstava
   5) Utvrđivanje stvarne strukture kvaliteta plasmana i njihove profitabilnosti

45. Visoke kamatne stope su jedan od najboljih indikatora da se finansijski sistem nalazi u teškoćama. U vreme otplate kredita gubitak se seli u bilans banke i pokriva novom emisijom ili prikupljenim depozitima na inflatornoj osnovi.

46. Preuzimanje banke u procesu sanacije podrazumevaju se mere:
1) Jačanje solventnosti banke
2) Povećanje profitabilnosti poslovanja
3) Nova organizacija rada
4) Racionalizacija poslovanja
5) Zamena menadžmenta banke
6) Preuzimanje banke od strane neke druge poslovne banke

47. Kada se pojavi dublja kriza u bankarskom sektoru provode se određene mere sanacije koje obuhvataju:
1) Pojedinačnu sanaciju
2) Mere opšteg karaktera (linearna sanacija)
3) Mešovita sanacija

48. Banka koja se sanira mora otpisati rezerve i osnivački kapital za pokriće potencijalnih gubitaka čime se razvrašćuju raniji vlasnici banaka. Dalji proces sanacije pordazumeva nova ulaganja u fondove banaka, otpis u celosti ili delimično potraživanje prema banci, preduzimanje potencijalnih gubitaka zajedno sa odgovarajućim delom obaveza od strane agencije. Privremena ili trajna kupovina potencijalnih gubitaka od strane agencije. Odobravanje kredita banci za revitalizaciju poslovanja od strane agencije.

49. Investicione banke kao specijalizovane banke za plasma HOV mogu se grupisati u 12 kategorija:
1. Javna ponuda obveznica i vlasničkih HOV
2. Javni promet obveznica i vlasničkih HOV
3. Primarni plasmani obveznica i vlasničkih HOV
4. Integracija i sticanje kontrolnog paketa akcija i slične operacije
5. Trgovačko bankarstvo
6. Finansijski konsalting i mišljenje o realnosti operacije
7. Naplata i obezbeđenje potraživanja
8. Upravljanje rizicima
9. Istraživanje upravljanja plasmanom i analiza njihove sigurnosti
10. Međunarodni poslovi investicionih banaka
11. Upravljanje novčanim sredstvima
12. Plasman kapitala s rizikom

50. Osnovne aktivnosti koje obavljaju na tržištu HOV klasifikuju se u 5 grupa:
1. Poslovi upisa i distribucije
2. Poslovi marketinga
3. Brokersko dilerski poslovi
4. Poslovi upravljanja investicijama
5. Saveti

51. Korporacije koje pribavljaju kapital uz pomoć investicionih banaka ostvaruju sledeće prednosti:

- Manji troškovi pribavljanja kapitala
- Brže dolaženje do potrebnog kapitala po emisiji HOV
- Šira distribucija i brža realizacija HOV
- Stručna pomoć i saveti u vezi sa izborom HOV, uslovima i finansijskim tehnikama komisije
- Pružanje pomoći u kriznim finansijskim situacijama

52. U komuniciranju između bankarskog menadžera i komitenta može biti dvojako shvaćanje razgovora:

1. Nezadovoljstvom – jer je suprotna strana uzrok nezavršenog posla
2. Neraspoloženjem – jer je suprotna strana nastupila sa ličnim namerama

53. Okvirni kredit po tekućem računu je aranžman koji po svojoj suštini predstavlja dozvoljeno prekoračenje po tekućem računu, odnosno negativno stanje dozvoljeno korisniku kredita zbog sprecifične tehnike puštanja i odobravanja kredita. Ovakvi aranžmani obično su kratkoročni.

54. Kreditni aranžmani mogu podrazumevati prenos sredstava sa računa banke na račun zajmoprimaoca u momentu sklapanja aranžmana ili obraćanja da se ovaj prenos izvrši u budućnosti.

55. Transformacija bankarskog sistema u procesu stvaranja efikasnog i sigurnog bankarstva mora biti:

- Popravljanje kapitalne snage banke
- Poboljšanje efikasnosti bankarskih institucija
- Poklanja se pažnja likvidnosti banaka, strukturi plasmana i izvora sredstava
- Ukidanje stroge podele na investiciono i komercijalno bankarstvo
- Jačanje mera za povećanje solventnosti
- Čišćenje aktive i pasive banaka od neprofitabilnih oblika
- Sužavanje prava po osnovu depozita banaka
- Pojačana kontrola centralne banke nad sistemom poslovnih banaka
- Sređivanje ukupnog bankarskog sistema u kome su se nagomilali gubici iz svih sektora privrede

56. Uobičajena mera u finansijskoj transformaciji banaka vezuje se za sledeće procese:

1. Poništavanja dugova (pri čemu država preuzima na sebe loše plasmane banaka) – ovo bi značilo ogromne transformacije u brojna neperspektivna preduzeća dužnika, a sa druge strane ignorisanje banaka za pogrešnu i promašenu depozitno kreditnu politiku.
2. Transfer duga (pri čemu dužnikova obaveza ostaje u preduzeću dužnika, kao i preuzimanje dugova od strane državne institucije za emisiju odgovarajućih HOV za preuzeti dug).
3. Otplata dugova (pri čemu se dugovi mogu otplaćivati kroz proces bankrota).

57. U najnovijoj fazi razvoja banaka dolazi do velikog zaokreta u bankarskom poslovanju i te promene su uslovljene sledećim faktorima:

1. Političkim odnosima i procesima u svetu
2. Ekonomsko finansijskim razlozima
3. Inovacijama finansijskih instrumenata
4. Motivima pravne i poslovne sigurnosti
5. Depozitnim poslovima
6. Promenama u ponašanju bankarskih komitenata

58. Nova bankarska strategija odvija se u nekoliko pravaca:

1. Deregulacija i liberalizacija
2. Sekjuritizacija u bilansu banaka i promene u tokovima štednje
3. Globalizacija i internacionalizacija
4. Supervizorstvo (monitoring)
5. Dispecijalizacija i nova konkurencija u bankarstvu
6. Tehnološka revolucija u bankarstvu i finansijske inovacije